

Νίκος Νικολέτος

Ερευνητικό Πεδίο : Φιλοσοφία της Τεχνολογίας

Τίτλος Διδακτορικής Διατριβής: «*Τεχνική και Χρόνος στη Φιλοσοφία της Τεχνολογίας του Bernard Stiegler: Οντολογικές Προεκτάσεις και Ψηφιακές Προσαρμογές*».

Επιβλέπων/-ουσα Καθηγητής/-τρια: Γκόλφω Μαγγίνη

Τριμελής Συμβουλευτική Επιτροπή: Γκόλφω Μαγγίνη, Γεράσιμος Κακολύρης, Εμμανουήλ Πατηνιώτης

Περίληψη

Ο Γάλλος φιλόσοφος Bernard Stiegler (1952 – 2020) υποστήριζε σθεναρά ότι η Δυτική φιλοσοφική παράδοση έχει διαχωρίσει με Σινικά τείχη την φιλοσοφία του χρόνου από το τεχνολογικό πράττειν, από την τεχνική. Οι γενεαλογικές ρίζες αυτού του δυϊσμού, ο οποίος επιβιώνει ακόμα και μετά το λεγόμενο «τέλος της μεταφυσικής», βρίσκονται φυσικά στον Πλάτωνα. Σύμφωνα με την ανάγνωση του *Φαίδρου* από τον Stiegler, ο οντολογικός χρόνος της ανάμνησης θεωρείται ο μόνος αυθεντικός χρόνος, ενώ η τεχνική της υπόμνησης, ως μεταφορά της τεχνολογίας, υποβιβάζεται σε σοφιστεία που εμπεριέχει το αναγκαίο τέλος της οντικής απομάκρυνσης από την σωκρατική θεωρία της αθάνατης ψυχής. Σε μία μαξιμαλιστική προσπάθεια επαναδιατύπωσης της Ιστορίας, ο Stiegler εξετάζει την δυϊστική ιστορία της φιλοσοφίας με όρους μίας ασυγχώρητης χαϊντεγκεριανής λήθης. Η λήθη της φιλοσοφικής σκέψης έγκειται, για τον ίδιο, στην υπόθεση ότι η τεχνολογία είναι η συσκοτισμένη, συγκροτησιακή ουσία της ανθρώπινης υπερ-Φύσης : της δυνατότητάς μας δηλαδή να βιώνουμε και να χρονικοποιούμε τον χρόνο, επομένως, και της συνειδητοποίησης της περατότητάς μας ως είδος. Υποστηρίζουμε ότι η φιλοσοφική ένσταση του Stiegler ορίζεται από την (χαϊντεγκεριανή) παραδοχή του θανάτου και του εγχειρήματος υπέρβασής του. Αυτό το εγχείρημα συνίσταται στην ανάδειξη εκ μέρους του της «φαρμακολογικής» διάστασης της τεχνικής συγκρότησης της βίωσης του χρόνου, τόσο ως συμπλήρωμα του ανθρώπου όσο και ως αδυνατότητα, απορρέουσα από την αναγκαία «βιομηχανοποίηση της μνήμης» και την «προλεταριοποίηση του γνωστικού υποκειμένου» στην Ανθρωπόκαινο εποχή.

Abstract

The French philosopher Bernard Stiegler (1952 – 2020) audaciously advocated that Western philosophical tradition has raised a Chinese wall between the philosophy of time, on the one hand, and technical action that is technics, on the other. The genealogy of such dichotomy, persisting all the way down to the so-called «end of metaphysics»,

lies of course in Plato. According to Stiegler's reading of the *Phaedrus*, ontological time that is anamnesis is rendered with authenticity, whereas the hypomnetic activity, which stands as a metaphor for technology, is relegated to a sophistic treachery which involves the necessary telos of the ontic disavowal of Socrates' immortal soul, a-historical recollection. In a maximalistic re-reading of human history, Stiegler inquires the history of philosophy and its dualisms from the perspective of an unforgiving heideggerian forgetfulness. This forgetfulness of philosophical meditation, according to his point, refers to the hypothesis that technology is the hidden, constitutive element of human nature: our ability to temporalize time, which means our conscious self-reflection as finite beings. We suggest that Stiegler's philosophical itinerary consists in the (heideggerian) acceptance of our death as well as its transcendence. His project lies in the disclosure of the technical constitution of time and its «pharmacological» dimension, which consists, on the one hand, in the supplement of man, and, on the other hand, in the impossible character of the inevitable industrialization of memory and the proletarianization of cognitive subjects in the Anthropocene.